

WERKEN MET STUDENTEN

- 1.1 Vergeten presentielijsten én studenten
- 1.2 Uitgesproken verwachtingen in de eerste bijeenkomst
- 1.3 Lesvoorbereidingen die niet ten uitvoer worden gebracht
- 1.4 Een onderwijsleergesprek dat niet op gang komt
- 1.5 Een tutorgroep die niet te vormen is
- 1.6 Werkvormen die niet leiden tot beoogde discussies
- 1.7 Ontbrekende randvoorwaarden in probleemgestuurd onderwijs
- 1.8 Opdrachten die niet voor iedereen uitvoerbaar zijn
- 1.9 Onhandig didactisch handelen
- 1.10 Geen kritiek dulden op organizers en metaforen
- 1.11 Eisen stellen aan gespannen scriptiestudenten
- 1.12 Elektronische feedback die verkeerd overkomt
- 1.13 Onder de indruk van presterende studenten
- 1.14 Onprofessionele reacties op mooie studenten
- 1.15 Mondige deeltijdstudenten maken mij impulsief

1

1.1 Vergeten presentielijsten én studenten

DE ERVARING

Ik heb nooit aan dat anonieme sfeertje kunnen wennen. In de zesde bijeenkomst van een cursus zie ik ineens een student zitten die ik niet eerder heb gezien. Of heb ik hem al die tijd over het hoofd gezien? Ik geef de student een hand en heet hem welkom. Hij lijkt te schrikken van mijn persoonlijke benadering. Stotterend biedt hij zijn excuses aan. 'Eh... ja... ik ben een tijdje ziek geweest en wil deze laatste bijeenkomsten gaan volgen. Anders haal ik mijn vereiste aantal punten niet', voegt hij er nerveus aan toe. Ik begrijp de paniek. 'Een te grote afwezigheid moet wel worden gecompenseerd met vervangende opdrachten', leg ik hem uit. 'Ik zal de opdrachten volgende week geven.'

De plotselinge verschijning van deze student houdt mij na de bijeenkomst toch nog even bezig. Is het niet van de gekke dat er in dit studieonderdeel nog zo laat in te stappen is? Had ik deze student niet moeten uitleggen dat het geen zin heeft dit studieonderdeel nu nog te volgen? Er staan nog slechts twee bijeenkomsten gepland. Bijna twee derde van dit studieonderdeel heeft hij gemist. Dat is toch niet te compenseren met vervangende opdrachten? Het proces dat andere studenten met elkaar hebben doorgemaakt, heeft hij gemist.

Mijn beslissing om deze student toe te laten is impulsief. Dat realiseer ik mij meteen. Gelukkig gaat het hier om één student. Een groter aantal 'zij-instromers' had mij te veel werk bezorgd. Wat mij verder aan het denken zet, is dat ik deze student niet eerder heb opgemerkt. Ik had de presentielijsten die studenten tijdens de bijeenkomsten moeten tekenen consequenter moeten gebruiken. Dan had ik gezien wie wel en wie niet aanwezig waren geweest. Dan had ik kunnen anticiperen op hun plotselinge komst.

Die anonieme sfeer op de hogeschool ervaar ik ook als nadelig als tutor bij de begeleiding van studenten naar hun eindassessment. Niet zelden zit ik braaf te wachten op een student. Eerst nog onzeker over mijn eigen secretariële capaciteiten, later geïrriteerd achter de computer om de student per e-mail te herinneren aan zijn vergeten afspraak.

Presentielijsten gebruik ik vaak alleen als er acute veranderingen in de groepsamenstelling plaatsvinden. Zo gaf ik onlangs les aan een groep avondstudenten. Op de presentielijst, die ik van mijn coördinerende collega kreeg, stonden vijftientig namen. Bij de eerste bijeenkomst kwamen maar zo'n vijftien studenten opdagen. Deze studenten kenden elkaar niet. Niet vreemd, want het ging om een keuzevak

waarvoor iedereen zich kon inschrijven. Nadat iedereen zich had voorgesteld, besloot ik met het programma te beginnen. Tijdens de tweede bijeenkomst bleek het lokaal te klein te zijn. Ik telde zo'n vijfendertig studenten. Tien meer dan er op de presentielijst stonden. Nieuwkomers vertelden dat een parallel lopend keuzevak niet meer werd aangeboden. Mijn coördinerende collega had hun pas laat geadviseerd een ander keuzevak te volgen, bijvoorbeeld dit vak. Ik liet de namen van de nieuwe studenten op de presentielijst zetten. Mijn coördinerende collega wilde ik wel op de hoogte stellen van deze ongewenste situatie. Met een actuele presentielijst ben ik met haar in overleg gegaan over de groepsgrootte. De groep is uiteindelijk omwille van de intensieve begeleiding in twee groepen verdeeld.

DE TERUGBLIK

Anoniem onderwijs werkt in mijn optiek niet. Contactonderwijs moet zo persoonlijk mogelijk verlopen. Een docent moet studenten zien zitten en hen 'iets' doen. Toch doe ik aan anoniem onderwijs mee. Niet alleen door af en toe een presentielijst te vergeten, maar ook door mij af en toe te gedragen als een lakse student.

Ik was eens ziek. Mijn agenda stond vol met onderwijstaken. Variërend van individuele gesprekken tot het geven van hoorcolleges. Ik belde mijn collega's van het ondersteunende onderwijssecretariaat en zei ziek thuis te zitten. Ineens realiseerde ik mij dat er die avond vijfendertig studenten voor een gesloten deur zouden staan. Toen mijn collega van het secretariaat om een telefoonlijst vroeg, moest ik met schaamrood op de kaken bekennen daar geen aandacht aan te hebben besteed. Deze studenten kwamen voor niets. En nog vervelender, waarschijnlijk alleen de trouwe aanhang. Het is niet ondenkbaar dat mijn ondoordachtzaamheid heeft bijgedragen aan verdergaande vormen van anonimiteit. Bestraffend moest ik mijzelf toespreken: 'Het gaat in het onderwijs niet om inhoud maar allereerst om studenten... René. Die staan om te beginnen op de lijst jongen!'

Het gebruik van presentielijsten is geen sinecure. Er zijn studenten die niet op de lijst staan en aanwezig zijn, er zijn studenten die op de lijst staan maar niet komen opdagen. Het afvinken van namen is geen dankbare taak. Om die reden laat ik de lijsten nu door studenten ondertekenen als bewijs van aanwezigheid. Daarmee hoop ik een soort 'logboek' bij te houden. Voor bepaalde studieonderdelen geldt overigens een aanwezigheidsplicht. Studenten die slechts een klein aantal sessies hebben gevolgd en het studieonderdeel na de toetsweken willen afronden, kan ik alleen aanspreken op het feit dat ze te weinig hebben bijgewoond als ik nauwkeurig een presentielijst heb bijgehouden. Zij zullen het studieonderdeel opnieuw moeten volgen. Om problemen te voorkomen met ontrouwe studenten die menen de bijeenkomsten wel trouw bezocht te hebben, is een presentielijst van groot belang. Zo kom ik tot de conclusie dat het bijhouden van presentielijsten niet alleen persoonlijke aandacht voor studenten mogelijk maakt, maar tevens problemen voorkomt met niet-komende studenten.